

Hetty Helsmoortel: “Straf dat mensen duizenden doden in het verkeer door menselijke fouten wel aanvaarden, en een of twee door een zelfrijdende auto niet”

Haar zaalshow is 16+. En niet alleen omdat er een verhaal over een balzak in zit. Ook omdat ze over reizen naar de maan praat, knippen en plakken met DNA en elektrische auto's. Weliswaar met een knipoog, want *Hetty Helsmoortel* (37) heeft een *missie*: wetenschap dicht bij het volk brengen. “Misschien is 2023 wel het jaar waarin we buitenaards leven gevonden hebben.”

Voor alle duidelijkheid: die 16+ van haar zaalshow *Missie 2023* staat niet in steen gebeiteld. Zoals ze het zelf verwoordt: “We gaan aan de ingang geen identiteitskaarten controleren.” Wie dus een 14-jarige zoon of een dochter heeft die de nieuwe Elon Musk wil worden, breng hem of haar vooral mee naar *Hetty Helsmoortel*. De moleculair biologe heeft na jaren van onderzoek naar kanker bij kinderen eindelijk haar échte *missie* gevonden: technologie en wetenschap helder en eenvoudig tot bij de burger brengen. Met haar zaalshow *Missie 2023* én met de podcasts en Nerdland Festivals die ze samen met Lieven Scheire organiseert. Voor de twee *Nerdland voor Kleine Nerds*-shows in de Lotto Arena in december geldt trouwens een 8+.

Om nog even bij dat 16+-label te blijven: waar was de 16-jarige *Hetty Helsmoortel* mee bezig?

“Op mijn 16 zat ik in het zesde middelbaar – ik had de derde kleuterklas overgeslagen. Ik had op dat moment een paar wilde jaren achter de rug. Ik was een echte rebel, schopte keet, werd uit de les gezet, kreeg voortdurend nota’s in mijn agenda. Op mijn 16 was dat voorbij, ik kwam tot rust door te lezen. Vaak filosofieboeken, om vat te krijgen op het leven. Op mijn 16 was mijn geaardheid ook geen vraagstuk meer. Ik was fan van presentatrice en zangeres Yasmine, uiteraard een groot rolmodel. En van Sabine Appelmans, Kim Clijsters en Justine Henin. Allemaal vrouwen, ja.” (*lacht*)

“Mag je van zelfrijdende auto’s verwachten dat ze nooit ofte nooit een ongeval zullen veroorzaken? Misschien. Maar we leggen ons wel heel gemakkelijk neer bij de talloze dronken, vermoeide, gsm’ende en verstrooide bestuurders die mensen doodrijden”

Hetty Helsmoortel

Je praat in je show over de plannen van de ESA om naar de maan te gaan. Jij was kandidaat om mee te gaan.

“De oproep van de ruimtevaartorganisatie kwam ter sprake in de podcast die ik met Lieven Scheire maak. Tot mijn verbazing voldeed ik aan alle vereisten voor een kandidatuur: een masterdiploma, ervaring in een laboratorium, groter zijn dan 1,53 meter (*Hetty is 1,65 meter, red.*). (*lacht*) Dus heb ik mezelf ingeschreven. Niet als grap, want ik was écht bereid om onder meer zes maanden naar Rusland te gaan voor mijn opleiding. Maar van de twintigduizend kandidaten gingen er duizend naar de volgende ronde en ik was daar niet bij. Wellicht omdat ik geen ervaring had als piloot of diepzeeduiker of wereldreiziger. Ontgoocheld was ik niet, want de kandidatuur alleen al heeft mijn blik verruimd. Ik had net jaren van kankeronderzoek achter de rug, waarbij ik hele dagen in een microscoop zat te staren. Plots waren mijn ogen gericht op de hemel.”

Die van Elon Musk, Jeff Bezos en Richard Branson zijn ook op de hemel gericht. Jij vergelijkt hun race om de ruimte te veroveren met een soort penisstrijd.

“Nu ik de biografie van Elon Musk heb gelezen (*de bezieler van automeerk Tesla en ruimtebedrijf SpaceX, red.*), haal ik hem uit die vergelijking. Musk wil de ruimte niet in om een wedstrijd te winnen, hij doet sowieso al beter dan Bezos en Branson, omdat hij trips rond de maan doet en raketten rond de aarde stuurt. Musk wil de toekomst van de mensheid en het menselijk bewustzijn garanderen door andere planeten op te zoeken. Zijn biografie heeft mijn blik op hem veranderd, het is een aanrader.”

Musk zei onlangs dat er door kunstmatige intelligentie een moment komt waarop elke menselijke job overbodig wordt.

“Musk is vooral bang dat kunstmatige intelligentie of AI de mens per ongeluk of met opzet schade berokkent. Daarom heeft hij mee OpenAI opgericht, waar ChatGTP nu een onderdeel van is (*een*

computersysteem dat kan schrijven en vragen beantwoorden en daarin steeds slimmer wordt, red.). Musk wou dat zo veel mogelijk mensen ermee aan de slag gingen. Vandaar de boutade over die menselijke jobs die ooit overbodig zullen worden: uw job zal niet overgenomen worden door AI, wel door iemand die kan werken met AI. Met zijn bedrijf Neuralink wil Musk dan weer chips inplanten in een brein en zo verbinding maken met computers. Ook dat is gemotiveerd door de vrees dat een computer ons zal verslaan in het vertalen van onze ideeën.”

“De laatste tijd loopt mijn tijdlijn op Facebook en Instagram vol reacties van mensen die mij een dom kalf en een stomme trut noemen die opnieuw moet gaan studeren. Blijkbaar is er weer een filmpje van mij gedeeld in een of andere groep van antivaxers. Kwetsende opmerkingen neger ik, maar die mensen fascineren me wel”

Hetty Helsmoortel

Is dat de grote technologische doorbraak van 2023, die fameuze AI?

“Vooral de doorbraak bij het grote publiek, ja. Een man die verlamd is door een dwarslaesie heeft dit jaar twee chips in zijn brein gekregen die draadloos verbonden zijn met elektroden in zijn ruggenmerg. Dankzij AI kan die man weer stappen, want AI leert wat die man denkt. Ik vind dat ongelooflijk. Lieven Scheire vergelijkt AI met elektriciteit: er komt een moment dat het overal zit.”

Mijn collega heeft een hele reeks gemaakt over AI. In Duitsland mocht hij met een zelfrijdende Mercedes de baan op. Maar het experiment viel in het water: het regende. En dan kan die auto niet zelf rijden.

“Ik heb in San Francisco een zelfrijdende taxi gezien. Die alleen overdag reed. *(lacht)* Elon Musk kondigt al meer dan tien jaar aan dat we het stuur voorgoed aan zijn zelfrijdende Tesla's mogen overlaten. Die datum schuift elk jaar op. We zijn er dus nog niet. Maar ik vind het wel straf dat mensen duizenden doden in het verkeer door menselijke fouten wel aanvaarden, en een of twee door een zelfrijdende auto niet. Mag je van al die zelfrijdende auto's verwachten dat ze nooit ofte nooit een ongeval zullen veroorzaken? Misschien. Maar we leggen ons wel heel gemakkelijk neer bij de talloze dronken, vermoeide, gsm'ende en verstrooide bestuurders die mensen doodrijden.”

Elon Musk is een man die alles in vraag stelt, “behalve de natuurwetten”. Toch zijn er nog altijd mensen die beweren dat de aarde plat is. Hoe ga jij met die mensen om?

“Goeie vraag. Zo goed zelfs dat ik ernstig overweeg een show te maken rond die vreemde theorieën. De laatste tijd loopt mijn tijdlijn op Facebook en Instagram vol reacties van mensen die mij een dom kalf en een stomme trut noemen die opnieuw moet gaan studeren. Blijkbaar is er weer een filmpje van mij gedeeld in een of andere groep van antivaxers. Kwetsende opmerkingen neger ik, maar die mensen fascineren me wel. Dom zijn ze zeker niet, vaak integendeel. Daarom wil ik weten wie ze zijn, wat hen drijft. Zijn ze met veel of zijn ze gewoon luid?”

Jij hebt in coronatijden filmpjes gemaakt voor de VRT om een en ander helder te duiden, onder meer over “hoe corona ons kan doden”. Veel vrienden mee gemaakt, zeker?

“Het gekke is dat ik nu meer negatieve reacties op die filmpjes krijg dan tijdens de coronacrisis zelf. Wellicht omdat die filmpjes nog altijd circuleren en er wellicht nieuwe inzichten rond corona zijn bijgekomen. Dat vind ik zo fijn aan wetenschap: het is een constante zoektocht naar waarheid. In mijn show zit het verhaal van de James Webb-ruimtetelescoop die dit jaar vier sterrenstelsels heeft gevonden die eigenlijk niet zouden mogen bestaan volgens de huidige theorieën over de vorming van het vroege universum. Zo zie je maar: in de wetenschap ligt niets vast.”

“Misschien is 2023 wel het jaar waarin we buitenaards leven gevonden hebben. Pas op: het hoeven geen aliens met voelsprietten te zijn, het kan ook om bacteriën gaan. Of korstmossen”

Hetty Helsmoortel

Hoe zit het met de zoektocht naar buitenaards leven? Al iets gevonden?

“Die telescoop heeft een exoplaneet gevonden (*een planeet die rond een andere ster draait dan de zon, red.*) met gassen die op aarde alleen door levende organismen aangemaakt kunnen worden. We moeten nog uitvlooien of die gassen op die exoplaneet niet op een andere manier zijn ontstaan, maar misschien is 2023 wel het jaar waarin we buitenaards leven gevonden hebben. Pas op: het hoeven geen aliens met voelsprietten te zijn, het kan ook om bacteriën gaan. Of korstmossen. Er zijn al zoveel films over gemaakt, het zou fantastisch zijn.”

Over films gesproken: is het waar dat jij nog nooit een Star Wars-film gezien hebt?

(lacht) “Ja, dat is waar. Als het over films gaat, ben ik echt een nul. Ik deed ooit een test voor *De slimste mens ter wereld*. Ik kreeg tien filmaffiches te zien. Ik heb tien keer *Jaws* geantwoord omdat ik er maar één herkende. *(lacht)* Mijn vriendin is me aan het helpen om mijn schade in te halen. Nu ben ik bezig met de films met Indiana Jones. Films en ik, dat gaat niet samen, ik val na een kwartier altijd in slaap. Ik lees liever het boek.”

“Films en ik, dat gaat niet samen, ik val na een kwartier altijd in slaap. Ik lees liever het boek”

Hetty Helsmoortel

Elon Musk heeft elf kinderen, allemaal verwekt via kunstmatige inseminatie. Volgens zijn biograaf wil hij dat “slimme mensen meer kinderen krijgen”. Hoe doorslaggevend was “slimheid” bij de keuze van een donor bij de twee kinderen die jij en je ex-vrouw kregen?

“Wij hebben gewerkt met een open donor uit een Deense spermabank (*de spermadonor blijft anoniem, tenzij het kind op latere leeftijd meer informatie of contact wenst, red.*). Zo kregen we bijna tien jaar geleden toegang tot een databank met codenamen van mannen, met een babyfoto van elk van hen en een beperkte biografie. En dan moet je dus kiezen. Dat is zó bizar dat ik ook daar een show rond wil maken. Wij hebben de donor vooral gekozen op basis van omschrijving, uiterlijke kenmerking, zijn persoonlijke motivatie. Toevallig had de donor ook biotechnologie gestudeerd, zoals ik. *(lacht)* Wat Elon Musk betreft: hij houdt er rekening mee dat de wereldbevolking vanaf 2100 afneemt en vindt dat er genoeg knappe koppen moeten bijkomen. Er zijn geruchten dat hij embryo's op intelligentie geselecteerd heeft, maar de bewijzen ontbreken. Het is een belangrijke morele discussie, die ik graag wil voeren.”

“Elon Musk houdt er rekening mee dat de wereldbevolking vanaf 2100 afneemt en vindt dat er genoeg knappe koppen moeten bijkomen. Er zijn geruchten dat hij embryo's op intelligentie geselecteerd heeft, maar de bewijzen ontbreken. Het is een belangrijke morele discussie, die ik graag wil voeren”

Hetty Helsmoortel

Wat is volgens jou trouwens de belangrijkste wetenschappelijke of technologische ontdekking aller tijden?

“De boekdrukkunst. Met stip op één. Dat leunt aan bij mijn *missie*: wetenschap bij een zo breed mogelijk publiek verspreiden. *(denkt na)* Ik had natuurlijk kunnen antwoorden: vuur. Of: het wiel. Maar god ja, het wiel. *(lacht)* Ik blijf bij de boekdrukkunst, zeker in tijden van smartphones en sociale media: laten we wat meer lezen in plaats van scrollen.”

'Missie 2023' ging op 10 november in première. Meer informatie op www.hettyhelsmoortel.be. De affiche van haar show is ontworpen met behulp van AI.